

УДК 342.7

Скрильник Олена Олександрівна –

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державного управління і права
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Olena Yu. Skrylnyk –

candidate of juridical sciences, associate professor,
assistant professor of the department of public administration and law,
Poltava National Yuri Kondratyuk Technical University
(24, Pershotravnevyi avenue, 36011, Poltava)

Шикіло Анастасія Валеріївна –

магістрантка фінансово-економічного факультету
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка

Anastasiia V. Shykilo –

Master Student of Financial and Economic Faculty,
Poltava National Yuri Kondratyuk Technical University
(24, Pershotravnevyi avenue, 36011, Poltava)

Права журналістів у сфері доступу до інформації: правова регламентація та проблеми реалізації

Стаття присвячена визначенню права журналістів у сфері доступу до інформації та проблеми його реалізації. В статті аналізуються погляди різних науковців, які займаються цією проблематикою, наводиться визначення таких прав у міжнародних нормативно-правових актах та в національному законодавстві, а також досліджуються особливості захисту такого права.

Ключові слова: права журналістів, доступ до інформації, реалізація прав, міжнародні нормативно-правові акти, національне законодавство, захист прав журналіста.

Статья посвящена определению права журналистов в сфере доступа к информации и проблеме его реализации. В статье анализируются взгляды различных ученых, занимающихся данной проблематикой, приводится определение таких прав в международных нормативно-правовых актах и в национальном законодательстве, а также исследуются особенности защиты такого права.

Ключевые слова: права журналистов, доступ к информации, реализация прав, международные нормативно-правовые акты, национальное законодательство, защита прав журналиста.

O.Yu. Skrylnyk, A.V. Shykilo Rights of Journalists in the Sphere of Access to Information: Legal Regulation and Issues of Exercise

The article deals with the identification of the journalists' right to the access to information and the problems of its exercise. The author has analyzed basic legal acts, which regulate the activity of journalists in Ukraine. The article analyzes the opinions of authors who consider this issue. Peculiarities of journalists' liability have been found out. It has been established that current legislation provides circumstances for the journalists to be discharged from liability. It has been identified that peculiarity of legal status of journalists is the fact that his/her basic rights are connected with the access to information. At the same time the journalist has ample powers related to access to information. It ensues from international and national legislation. It is necessary to focus on the following international acts which regulation the access of journalists to information: the Universal Declaration of Human Rights, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of

1950, International Covenant on Civil and Political Rights of 1966, Okinawa Charter on Global Information Society, Convention for the Protection of Individuals with Regard to Automatic Processing of Personal Data of 1981, Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters etc.

In order to ensure the right of journalists to publicly significant information, it is necessary to: 1) improve legislation aimed at openness of the public institutes; 2) develop a mechanism of public and corporate control over ensuring the access of citizens to publicly significant information; 3) establish precedents and summarize court practice in cases on illegal denial providing information. At the same time movement towards the openness of society cannot be one-sided. Journalist association shall contribute to the establishment of professional standards related to the work with information which would ensure compliance with current legislation and would not admit use and spread of information with a limited access.

The author has concluded that there are some barriers for the journalists to access the information and they are mainly created by state authorities. In such a way it is necessary to draft a codified act, which would regulate relations between journalists, public authorities, non-governmental organizations, commercial structures and public.

Keywords: rights of journalists, access to information, exercise of rights, international acts, national legislation, protection of journalists' rights.

Постановка проблеми. На сьогодні питання правового статусу журналіста в Україні є досить актуальним. Це обумовлено важливістю ролі засобів масової інформації для суспільства. Діяльність ЗМІ, а отже, і журналістів виступає регулятором між громадянами і державними, політичними та соціальними інститутами. Щоб діяльність журналіста відповідала інтересам суспільства і не порушувала прав і свобод громадян в країні, необхідно забезпечити її ефективне правове регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою дослідження є праці спеціалістів у галузі журналістики, інформаційного права, а також масив міжнародних та національних нормативно-правових актів, які регулюють питання діяльності журналістів, доступу до інформації, встановлюють правові гарантії діяльності журналістів тощо.

Цій тематиці присвятили свої роботи, зокрема, О. Бухтатий, Л. Губерський, В. Іванов, О. Копиленко, М. Костицький, В. Кравченко, В. Лозовой, С. Макаренко, О. Маліс, А. Марущак, В. Набруско, В. Недбай, Б. Потятиник, Г. Почепцов, В. Різун, М. Свірін, С. Тихомирова, С. Чукут та інші.

Невирішені раніше проблеми. Сьогодні правове регулювання права, яке закріплюється за журналістом щодо доступу до інформації та забезпечує його здійснення є недостатнім та несистематизованим. Усе це обумовлює потребу

в науковому аналізі проблем реалізації і захисту такого права.

Метою статті є аналіз правової регламентації та проблем реалізації права журналіста на доступ до інформації.

Виклад основного матеріалу. Серед міжнародних правових актів, які регулюють доступ журналістів до інформації, необхідно виділити: Загальну декларацію ООН прав людини; Конвенцію про захист прав і основних свобод людини 1950 року; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року; Європейську конвенцію з прав людини; Окінавську хартію глобального інформаційного суспільства; Страсбурзьку Конвенцію про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру 1981 року; Орхуську Конвенцію про доступ до інформації, громадську участь в ухваленні рішень чи доступі до правосуддя у справах довкілля тощо [11].

Загальна декларація ООН прав людини 1948 року закріплює «свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів». Акцентуємо увагу, що зазначена ст. 19 Декларації гарантує не тільки право одержувати і поширювати інформацію, але й право «шукати» її. Зазначена ремарка є досить суттєвим позитивом на користь діяльності журналіста, який за своєю професійною належністю зобов'язаний шукати інформацію [2].

Стаття 10 Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року встановлює: «Кожна людина має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу... одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання держави і незалежно від кордонів. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з правами та обов'язками, може бути предметом таких формальностей, умов, обмежень або покарання, які встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням або злочинам, для захисту здоров'я і моралі, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя»[3]. Подібна конструкція використана й у Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року, і, до речі, міститься у Конституції України [1].

Основне право на свободу вираження поглядів, згідно зі статтею 10 Європейської конвенції з прав людини, включає право одержувати і передавати інформацію без втручання органів державної влади [3]. Це право доступу до інформації, закріплене у ст. 10 Конвенції, неодноразово було предметом розгляду Європейським судом із прав людини. Суд встановив відмінності між, з одного боку, доступом до інформації загалом та ЗМІ і, з другого боку, окремих громадян, включаючи право на доступ до документів тих громадян, які мають особливу зацікавленість в одержанні інформації [11].

Орхуська конвенція про доступ до інформації, громадську участь в ухваленні рішень чи доступі до правосуддя у справах довкілля на відміну від документів Ради Європи і ЄС про доступ до інформації, не регулює питання доступу у загальному розумінні, а в основному стосується питань довкілля. Орхуську Конвенцію було прийнято для сприяння захисту права кожної людини нинішнього і прийдешніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, кожна зі сторін-підписантів гарантує права на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до

правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, у відповідності до положень зазначеної Конвенції [4].

За законодавством України, журналіст, здійснюючи свою діяльність на засадах професійної самостійності, використовує права та виконує обов'язки, передбачені Законом України «Про інформацію» та Законами України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення» та ін.[7,8,9].

За вітчизняним законодавством, журналіст зокрема має право:

- на вільне одержання відкритої за режимом доступу інформації;

- відвідувати державні органи влади, органи місцевого і регіонального самоврядування, а також підприємства, установи і організації та бути прийнятим їх посадовими особами;

- відкрито здійснювати записи, в тому числі із застосуванням будь-яких технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом;

- на вільний доступ до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх збереження, що визначаються чинним законодавством України;

- переваги на одержання відкритої за режимом доступу інформації;

- на безкоштовне задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів;

- звертатися до спеціалістів при перевірці одержаних інформаційних матеріалів [11].

Засоби масової інформації України, відповідно до законодавства України, мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю». Засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження і аналіз діяльності органів

державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати.

Однак варто знати, що розрив чи змішування змісту офіційної інформації, що оприлюднюється, коментарями засобу масової інформації або журналістом не допускається.

Як зазначає А.Марушак, журналісти, порівняно з іншими суб'єктами інформаційних відносин, мають досить широкі повноваження щодо доступу до інформації. Такі повноваження передбачаються як на рівні міжнародно-правових документів, так і нормами вітчизняного законодавства [11].

Причому зазначені положення можна умовно поділити на дві групи:

1) норми, що регулюють доступ журналістів до так званої публічної інформації, або ж інформації про органи державної влади;

2) норми, що регламентують отримання журналістами приватної інформації про (від) фізичних або юридичних осіб.

У першому випадку, як правило, діють закони, що чітко регламентують: яку інформацію, у якому обсязі, у які строки і на якій основі (платно чи безоплатно) можна отримати; у другому – діє конституційний принцип недопущення збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, а також принцип договору при взаєминах із приватними особами.

Однак на практиці нерідко виникають проблеми щодо доступу журналістів як до публічної, так і до приватної інформації. Так, наприклад, усі ми час від часу стаємо свідками обмеження доступу журналістів до інформації, які виявляються у встановленому порядку акредитації журналістів при органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Така акредитація здійснюється в цих органах шляхом їх реєстрації на підставі офіційного подання засобу масової інформації до відповідного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування або за заявою журналіста з пред'явленням ними відповідних документів, що підтверджують їх професійний фах, або рекомендації професійного об'єднання журналістів [10, с. 86].

Орган, при якому акредитовано журналіста, заздалегідь інформує їх про важливі

заходи, плани, організаційно сприяє виконанню ними професійних обов'язків. Однак законодавством не встановлено відповідальності за не інформування акредитованих журналістів або вибіркоче інформування про відповідні заходи.

Існує й інша проблема доступу журналістів до інформації. Порядок допуску журналістів до приміщення органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, доступу до інформації та їх документів і технічних засобів визначається законодавством України з урахуванням загального режиму (регламенту) роботи цього органу. Про цей порядок заздалегідь повідомляється акредитованим журналістам; їм видається посвідчення (перепустка) на право входу в приміщення органу державної влади чи органу місцевого самоврядування. У разі порушення цього порядку акредитованим журналістом засобу масової інформації його акредитація може бути припинена за рішенням органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, при якому він акредитований. Таким чином, візит журналіста з метою отримати інформацію, здійснений із відхиленням від установлених правил, може стати підставою для обмеження доступу до інформації.

Проблема обмеження журналістів у отриманні інформації у зв'язку з відсутністю акредитації вирішена, оскільки закріплено норми, що усі дії, пов'язані з акредитацією, мають ґрунтуватися на принципах відкритості, рівності, справедливості з метою забезпечення права громадськості на одержання інформації через ЗМІ. Відсутність акредитації не може бути підставою для відмови в допуску журналіста на відкриті заходи, що проводить суб'єкт владних повноважень [10, с.86-87].

Зрозуміло, що журналіст, технічний працівник, редакція засобу масової інформації, який вони представляють, можуть оскаржити це рішення органу державної влади чи органу місцевого самоврядування в судовому порядку. Однак час, витрачений на судовий процес, обернено пропорційний актуальності інформації, яку хоче отримати журналіст від органу державної влади.

Інший, на сьогодні законодавчо передбачений, випадок ненадання журналісту інформації – це встановлений для таких

відомостей режим обмеженого доступу, тобто належність інформації до конфіденційної або таємної.

Незважаючи на достатньо значну правову базу регулювання діяльності журналіста в Україні, міжнародні норми в цій сфері, існування кодексів етичних норм для журналістів в більшості країн світу, на сьогодні права журналістів порушуються досить часто. Журналісти іноді залишаються незахищеними від влади, суспільства в цілому. В регіональному секторі ЗМІ існують дві основні тенденції. По-перше, «місцева еліта» абсолютно не готова враховувати і поважати критичну позицію журналістів і намагається боротися з нею, можемо бачити і невиправдану особисту образу місцевого керівника за те, що «внесли сміття з хати», і бажання помститися виданню за програні вибори і т. ін.

По-друге, рівень правової обізнаності та етичних стандартів працівників редакцій вкрай низький. Саме тому є важливим привести відносини між журналістами і особами, які ухвалюють рішення на місцях, до цивілізованих норм.

Н. Бедричук зауважує, що в регіонах загроза судових позовів сильно стримує пресу від розслідувань, критичного ставлення до представників впливових регіональних еліт. Тому серед регіональної преси спостерігається стійкий інтерес щодо надання правового захисту. Характерним є те, що позивачі часто прагнуть не спростування інформації, а в першу чергу задовольнити своє бажання помсти тій чи іншій редакції, журналісту, тим самим, намагаючись впливати на представників «четвертої влади» у такий спосіб [23].

Обговорюючи питання причин і наслідків судових позовів для журналістів, О. Петровська-Іваниченко акцентувала на тому, що журналісти часто самі «нариваються» на судові позови, оскільки самовільно втручаються в сферу особистого життя публічних, чи відомих людей [12]. Хоча в Цивільному кодексі України чітко визначено, що людина має право на таємницю про стан здоров'я, право на повагу честі і гідності, право на недоторканість ділової репутації, право на особисте життя і його таємницю, право на особисті папери, право на таємницю кореспонденції, на захист інтересів фізичної особи, зображеної на фотографіях і в

інших художніх творах. Тому журналіст в своїй роботі повинен користуватись, перш за все, нормами етики і знати законодавчі межі допустимого в подачі інформації.

Якщо говорити про процесуальну сторону спорів пов'язаних з опублікуванням інформації, то згідно принципу добропорядності, будь-яка негативна інформація є неправдивою, якщо автор (редакція) не доведе що вона правдива. Це означає, що доказувати, що вона правдива необхідно буде автору або виданню.

В разі неправомірних затримань журналістів, тиску на них зі сторони правоохоронців необхідно звертатись до прокуратури, суду, Тимчасової слідчої комісії, до міжнародних організацій, таких як ОБСЕ, Репортери без кордонів, до дипломатів та ін.

Також існують правові гарантії захисту прав журналістів, які працюють в «гарячих точках» планети. Норми міжнародного права щодо статусу журналістів на війні та під час збройних конфліктів беруть свій початок ще з Гаазької конвенції 1907 року «Про закони та звичай сухопутної війни» та в подальшому значно вдосконалились під егідою ООН. Тому, готуючись до відрядження на місцевість, де відбувається збройний конфлікт, необхідно не тільки пам'ятати про положення міжнародного права, а й дізнатися про ті положення внутрішнього права, які регулюють як діяльність іноземних журналістів, так і порядок пересування іноземців в межах країни.

При захисті або відновленні порушеного права журналіста на доступ до інформації суттєве значення мають два аспекти:

1) характер і вид інформації, доступ до якої обмежено (публічна чи приватна інформація, відкрита чи інформація з обмеженим доступом);

2) спосіб, у який журналіст отримав інформацію.

У будь-якому випадку законодавство України встановлює певні гарантії для захисту прав журналіста. Так, Закон України «Про інформацію» містить відсилочну норму: умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів тягне за собою кримінальну відповідальність відповідно до Кримінального кодексу України [8]. Зазначена норма відсилає нас до статті 171 Кримінального кодексу України «Перешкоджання законній професійній

діяльності журналістів», яке карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років [5].

Переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснюване службовою особою або групою осіб за попередньою змовою, карається штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням права обіймати певні посади на строк до трьох років.

Зрозуміло, про можливість відповідальності винних осіб за цією статтею можна говорити при наявності суспільної небезпеки діяння.

При наявності ознак складів адміністративних правопорушень, передбачених, наприклад, статтею 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, наступає адміністративна відповідальність за порушення права на інформацію, а саме за неправомірну відмову в наданні інформації, несвоєчасне або неповне надання інформації, надання інформації, що не відповідає дійсності, у випадках, коли така інформація підлягає наданню на запит громадянина чи юридичної особи відповідно до законів України «Про інформацію», «Про звернення громадян» та «Про доступ до судових рішень» [6].

Оскаржувати до суду можна не лише порушення встановленого порядку надання інформації за зверненнями та інформаційними запитами журналістів, а й порушення, пов'язані з реалізацією громадянами пасивного права на доступ до інформації, якому відповідає обов'язок відповідних суб'єктів поширювати (оприлюднювати) певні відомості. Захист власних прав варто здійснювати у межах передбаченої законодавством України можливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Крім того, статтею 47-1 Закону України «Про інформацію» передбачено звільнення особи від відповідальності (у тому числі від кримінальної) «за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно значимою». На сьогодні чинним законодавством не встановлено

порядок визначення суспільної значимості інформації. У кожному конкретному випадку лише суд правомочний визначити, чиє право вище [8].

Певною підставою для захисту права журналіста на доступ до інформації є стаття 42 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», якою звільнено редакції ЗМІ та журналістів від відповідальності за публікацію відомостей, які не відповідають дійсності, принижують честь і гідність громадян і організацій, порушують права й законні інтереси громадян або являють собою зловживання свободою діяльності друкованих засобів масової інформації й правами журналіста, якщо в них зокрема розголошується таємниця, яка спеціально охороняється законом, проте ці відомості не було отримано журналістом незаконним шляхом [7].

Висновки. Отже, чинне законодавство передбачає норми, які визначають та захищають права журналістів. На нашу думку, проблема доступу журналістів до інформації безпосередньо пов'язана з проблемою становлення демократії. Як показали проведені дослідження, для забезпечення доступу журналістів до суспільно значимої інформації необхідно: 1) вдосконалення законодавства, спрямованого на відкритість інститутів суспільства; 2) створення механізмів громадянського і корпоративного контролю за забезпеченням доступу громадян до суспільно значущої інформації; 3) створення прецедентів і узагальнення судової практики по випадках неправомірної відмови в наданні інформації. І разом з тим, рух у бік відкритості суспільства не може бути одностороннім. Журналістське співтовариство повинно сприяти встановленню професійних стандартів роботи з інформацією, що забезпечували б: 1) суворе дотримання чинного законодавства та неприпустимість використання, і поширення інформації, доступ до якої законодавчо обмежений; 2) дотримання етичних норм при зборі, обробці та розповсюдженні персональної інформації; 3) корпоративність в відстоюванні законних прав на доступ до суспільно значимої інформації; 4) участь журналістів у вдосконаленні законодавства в частині доступу громадян до інформації.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Загальна декларація прав людини 1948 року // Док. ООН/PES/217 А [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kr-admin.gov.ua/mol/molod/2.pdf>
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року (Рим, 4.XI.1950) // Голос України. – 2001. – № 3. – С. 6-8.
4. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська Конвенція) // Офіційний вісник України. – 2010. – № 33. – Ст. 1191.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
7. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
8. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
9. Про телебачення й радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 10. – Ст. 43.
10. Гелич Ю. О. Інформаційно-правовий статус журналістів в Україні / Ю. О. Гелич // Серія: Право та державне управління. – 2012. – Вип. 2. – С.85-89.
11. Марущак А. Доступ журналістів до інформації: особливості правового статусу / А. Марущак // Юридичний журнал 4/2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2633>.
12. Правовий захист журналістів: проблеми і ризики існують! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://juryst.com/blog/pravovij_zakhist_zhurnalistiv_problemi_i_riziki_isnujut/2010-12-07-34.

References

1. The Constitution of Ukraine dated June 28, 1996 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine). – 1996. – No. 30. – Art. 141.
2. A. The Universal Declaration of Human Rights // Doc. UNO/PES/217 A. [Online resource]. – Access : <http://kr-admin.gov.ua/mol/molod/2.pdf>.
3. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms dated 1950 (Rome, 4.XI.1950) // Holos Ukrainy (Voice of Ukraine). – 2001. – No. 3. – Pp. 6-8.
4. 91. Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters (Aarhus Convention) // Ofitsiyniy Visnyk Ukrainy (the Official Bulletin of Ukraine). – 2010. – No. 33. – Art. 1191.
5. Criminal Code of Ukraine dated 05.04.2001 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine). – 2001. – No. 25-26. – Art. 131.
6. Code of Ukraine on Administrative Offences dated 07.12.1984 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukrainian SSR). – 1984. – No. 51. – Art. 1122.
7. On Printed Mass Media (Press) in Ukraine : the Law of Ukraine dated 16.11.1992 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine). – 1993. – No. 1. – Art. 1.
8. On Information : the Law of Ukraine dated 02.10.1992 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine). – 1992. – No. 48. – Art. 650.
9. On Television and Radio Broadcasting : the Law of Ukraine dated 21.12.1993 // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine). – 1993. – No. 10. – Art. 43.
10. Yu. O. Helych Informational and Legal Status of Journalists in Ukraine / Yu. O. Helych // Series:

Law and Public Administration. – 2012. – Issue 2. – Pp. 85-89.

11. A. Marushchak Access of Journalists to Information: Peculiarities of Legal Status / A. Marushchak // Yurydychnyi zhurnal (Juridical Journal) 4/2007 [Online resource]. – Access : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2633>.

12. Legal Protection of Journalists: Issues and Risks Exist! [Online resource]. – Access : http://juryst.com/blog/pravovij_zakhist_zhurnalistiv_problemi_i_riziki_isnujut/2010-12-07-34.